

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 04.12.2019

Saksnr.: 18-147517ASD-BORG/03

Dommere:

Lagdommer	Anne Cathrine Haug-Hustad
Lagdommer	Arne-Martin H. Sørli
Ekstraordinær lagdommer	Jens-Sveinung Wegner

I	Anke		
	Ankende part	Skoledrift AS	Advokat Trond Svinø
	Ankemotpart	Satoe Invest AS	Advokat Yngve Andersen
II	Avledet anke		
	Ankemotpart	Satoe Invest AS	Advokat Yngve Andersen
	Ankende part	Skoledrift AS	Advokat Trond Svinø
III	Anke		
	Ankende part	Satoe Invest AS	Advokat Yngve Andersen
	Ankemotpart	Petter Arne Alvik	Advokat Trond Svinø

Saken gjelder spørsmål om daglig leder og majoritetsaksjonær i Respa Kompetanse AS (RK) er erstatningsansvarlige for mindretallsaksjonærens tap som følge av at selskapets drift opphørte.

Sakens bakgrunn

Akademiet-konsernet består av flere titalls selskaper tilknyttet utdanningssektoren. Konsernets primære virksomhet består i levering av undervisningstjenester innenfor videregående skole, privatistutdanning og nettstudier gjennom ulike datterselskapet. Andre datterselskaper leverer tjenester til de selskapene som driver undervisning.

Akademiet Utdanning Norge AS (AUN) er konsernets morselskap. Jan Ove Otterlei, Petter A. Alvik, Hilde Dramdal og Kjetil Eide er – gjennom aksjeselskaper – bakenforliggende eiere av morselskapet.

AUN eier 33,33 % av aksjene i Skoledrift AS (tidligere Akademiet Holding AS). Øvrige aksjer er fordelt med lik andel på to av selskapene til konsernets bakenforliggende eiere.

Skoledrift AS eier 100 % av aksjene i Akademiet Oslo AS (AO). AO drev i den perioden som saken gjelder og frem til i dag, privat videregående skole med statsstøtte etter friskolelova fra leide lokaler i Pilestredet 56 i Oslo. Rektor og daglig leder var frem til 8. april 2015 Alf Erik Resmann.

Skoledrift AS eier også 80 % av aksjene i tidligere Akademiet Privatistskole Oslo AS, nå Respa Kompetanse AS (RK). De øvrige 20 % var eid av Resmanns selskap Berben AS. Resmann var daglig leder i RK fra 2008 til 18. april 2015.

RK ble stiftet i april 2004 med det formål å tilby kurs og opplæring for privat- og bedriftsmarkedet, samt tilby kurs som fører frem til privatisteksamen etter læreplaner for videregående skoler. Selskapet drev til og med første halvår i 2015 kursbasert undervisning av privatister i Oslo under navnet Akademiet Privatistskole Oslo AS. Kurs ble solgt til elevene via Akademi-konsernets felles web-portal. Undervisningen foregikk i Pilestredet 56 i Oslo i henhold til avtale med AO om fremleie av klasserom som AO til enhver tid ikke benyttet. Fremleieavtalen fra desember 2010 var oppsigelig med tre måneders gjensidig oppsigelsesfrist.

Etter å ha avholdt tilsyn hos AO i 2012 og 2013, konkluderte Utdanningsdirektoratet med at AOs fremleie av lokaler til Akademiet Privatistskole Oslo AS (RK) innenfor skoletiden innebar brudd på friskolelova § 2-2. AO sa som følge av dette opp fremleieavtalen i februar 2015.

Fra høsten 2014 hadde det av flere grunner oppstått samarbeidsproblemer mellom Resmann og AOs styreleder Jan Ove Otterlei. Resmann mente blant annet at morselskapet AUN hadde sendt feilaktige fakturaer til AO, og at også RK ble feilaktig fakturert. Samarbeidsproblemene endte med at Resmann sa opp sin stilling som rektor/daglig leder i AO og daglig leder i RK 2. februar 2015. Han fratradte stillingene 27. mars 2015.

Resmann inngikk raskt arbeidsavtale med et konkurrerende selskap. Han pliktet derfor etter aksjonæravtale å avhende aksjeposten i RK som han eide gjennom Berben AS. Skoledrift AS av slo å kjøpe aksjeposten. Denne ble derfor solgt til Satoe Invest AS 18. mai 2015 for en betinget kjøpesum på 3 millioner kroner, som kun skulle betales i den utstrekning selskapet mottok tilsvarende utbyttebetaling fra RK.

I brev 23. juni 2015 fra daglig leder i Skoledrift AS, Kjetil Eide, ble alle selskapets avtaler med Akademiet Privatistiskole Oslo AS (RK) oppsagt. Det fremgikk av brevet at Skoledrift AS ikke ønsket å videreføre sitt samarbeid med RK.

Akademiet Nettstudier AS er heleid av morselskapet i konsernet; AUN. Akademiet Nettstudier AS drev opprinnelig kun med nettstudier. Den 12. juni 2015 ble det imidlertid avholdt ekstraordinær generalforsamling i selskapet, hvor Alvik møtte på vegne av AUN. Selskapets navn ble vedtatt endret til Akademiet Privatist og Nettstudier AS (APN), og selskapsformålet ble endret til også å gjelde tilbud av kurs i privatistmarkedet.

Fra høsten 2015 omfattet APNs virksomhet også den virksomhet som RK tidligere hadde drevet. APN inngikk avtale med AO om fremleie av de lokaler som RK tidligere hadde disponert, og drev fra høsten 2015 privatistundervisning fra samme lokaler og med stort sett samme ansatte som RK. Elevene som APN underviste høsten 2015, var elever som hadde søkt seg inn på kursundervisning på et tidspunkt da RK stod for denne.

RKs virksomhet fra høsten 2015 og frem til i dag har utelukkende bestått i inndrivelse av utestående fordringer, og selskapet har siden 2016 inndrevet totalt 1 650 403 kroner. Daglig leder i RK i denne perioden har vært Petter Arne Alvik som ble tilsatt før sommeren 2015 og tiltrådte i august samme år.

Den 29. oktober 2015 ble det avholdt ekstraordinær generalforsamling om vedtektsendring i RK. Selskapsnavnet ble endret fra Akademiet Privatistiskole AS til Respa Kompetanse AS og forretningskontoret ble flyttet fra Oslo til Ålesund. Alvik møtte med fullmakt fra Skoledrift AS, mens ingen møtte på vegne av minoritetsaksjonær Satoe Invest AS. Det er uenighet mellom partene om minoritetsaksjonæren ble innkalt og om innkallingen nådde frem.

Den 26. mai 2017 varslet Satoe Invest AS om at man ville fremme erstatningskrav mot Skoledrift AS og Alvik som solidarisk ansvarlige for selskapets tap som følge av at

virksomheten i RK var nedlagt og i realiteten overført til APN. Skoledrift AS og Alvik tok til motmæle mot dette.

Satoe Invest AS tok derfor 27. juni 2017 ut stevning for Drammen tingrett med krav om erstatning oppad begrenset til 6 millioner kroner fra Alvik og Skoledrift AS som solidarisk ansvarlige, jf. aksjeloven § 17-1.

Drammen tingrett avsa 21. juni 2018 dom med slik slutning:

Skoledrift AS (tidl. Akedemiet Holding AS)

1. Skoledrift AS (tidl. Akedemiet Holding AS) dømmes til å betale kr 3 000 000,- til Satoe Invest AS med tillegg av forsinkelses-rente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 26. juni 2017 og til betaling skjer.
2. Skoledrift AS dømmes til å betale Satoe Invest AS kr. 173 547,- i saksomkostninger. I tillegg kommer halvparten av utgiften til fagkyndige meddommere.
3. Oppfyllelsesfristen for pkt. 1 og 2 er 2 uker fra dommens forkynnelse; saksomkostnader for tingretten.

Petter Arne Alvik:

1. Petter Arne Alvik frifinnes
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

For nærmere detaljer vedrørende saksforholdet vises til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Skoledrift AS har anket dommen til Borgarting lagmannsrett, og har nedlagt påstand om at selskapet må frifinnes. Satoe Invest har anket dommen for så vidt gjelder erstatningsutmålingen overfor Skoledrift AS og frifinnelsen av Alvik. Alvik har bedt om at tingrettens dom endres hva gjelder saksomkostnadsspørsmålet, jf. tvisteloven § 29-7 annet ledd. Også de øvrige parter har bedt om at saksomkostnader tilkjennes.

Ankeforhandling ble holdt 19. – 22. november 2019 i Borgarting lagmannsretts hus. Partene møtte sammen med sine prosessfullmektiger og avga forklaring. Det ble avhørt ti vitner, hvorav tre sakkyndige vitner. Om bevisføringen for øvrig vises til rettsboken.

Petter Arne Alvik og Skoledrift AS' påstandsgrunnlag:

APN drev fra høsten 2015 samme type virksomhet som RK tidligere bedrev, fra samme lokaler og med stort sett de samme ansatte. I motsetning til hva tingretten la til grunn har imidlertid verken Skoledrift AS eller Alvik opptrådt erstatningsbetingende i den forbindelse. Det er ikke foretatt noen overdragelse av RKs virksomhet til APN. AO var tvunget til å si opp fremleieavtalen med RK på grunn av Utdanningsdirektoratets pålegg.

At AO deretter på grunn av vanskelig økonomi så seg nødt til å fremleie til APN, var trolig i strid med friskolelova, men ikke erstatningsbetingende overfor RK. Det er ikke korrekt at AO hadde leid ut lokaler til APN før Utdanningsdirektoratets pålegg.

Mangelen på lokaler gjorde at driftsforutsetningen for RK falt bort uten at dette skyldtes erstatningsbetingende handlinger fra Alvik eller Skoledrift AS. Det foreligger følgelig ikke grunnlag for å holde dem erstatningsansvarlige etter aksjeloven (asl.) § 17-1. At mange av de samme ansatte fortsatte i APN, endrer ikke dette. De ansatte hadde tidsbegrensede kontrakter som utløp sommeren 2015. At de inngikk nye kontrakter med APN høsten 2015 utgjorde følgelig ingen virksomhetsoverdragelse.

Satoe Invest AS har dessuten ikke lidt tap. Selskapets betalingsforpliktelse overfor selger Berben AS inntreer først når aksjepostens verdi overstiger den betingede kjøpesum på 3 millioner kroner. Verdien av minoritetsposten er betydelig lavere. Betalingsforpliktelsen vil derfor aldri aktualiseres.

Heller ikke vilkårene om årsakssammenheng og økonomisk tap er oppfylt. Alvik og Skoledrift AS må følgelig frifinnes også på dette grunnlag.

Faktum i Dynjo-saken skiller seg vesentlig fra denne, og er ikke relevant. Saken gjaldt oppgjør etter avskjed av en rektor med 30 % eierandel. De forhold som begrunnet forlik i den saken er ikke tilstede her.

Et eventuelt erstatningsansvar må uansett lempes etter skadeerstatningsloven § 5-2.

Hvis denne side gis medhold, må sakskostnader tilkjennes som krevd. Konsulentkostnadene har vært nødvendige og er nokså like motpartens. Også advokatkostnadene er rimelige og nødvendige, da det er tale om to saksøkte med ulikt innhold i krav og påstandspunkter. Saken har fordret betydelig arbeid, noe timetallet reflekterer. Timeprisen er derfor redusert til 1300 kroner per rettstime. Det var nødvendig med to advokater på saken.

Det er nedlagt slik påstand:

I ankesak 1:

1. Skoledrift AS frifinnes.
2. Satoe Invest AS dømmes til å betale Skoledrift AS sakskostnader for ting- og lagmannsrett.

I ankesak 2:

1. Anken forkastes.
2. Satoe Invest AS dømmes til å betale Petter Arne Alvik sakskostnader for ting- og lagmannsrett.

Satoe Invest AS' påstandsgrunnlag:

Tingretten har korrekt lagt til grunn at Skoledrift AS er erstatningsansvarlig. Tilsvarende gjelder også for Alvik. I egenskap av majoritetsaksjonær og daglig leder i RK opptrådte begge erstatningsbetingende uaktsomt overfor Satoe Invest AS, slik at selskapet ble påført tap. Begge har i det minste medvirket til slik skadevolding, jf. asl. § 17-1 første og annet ledd.

AO leide ut lokaler til APN også før Utdanningsdirektoratets pålegg. Pålegget hindret ikke at fremleieforholdet med APN ble videreført. Det var da heller ikke nødvendig å si opp fremleieforholdet med RK.

Grunnen til at fremleieforholdet ble sagt opp var derfor ikke Utdanningsdirektoratets pålegg, men derimot konsernets plan om å overføre RKs virksomhet til et heleid datterselskap. Både Alvik og Skoledrift AS har i fellesskap fulgt opp denne planen. De har lagt ned virksomheten i RK, og overført denne til konsernets heleide selskap APN. På denne måten kunne konsernet fortsette lukrativ privatistvirksomhet, uten å måtte dele overskuddet med Satoe Invest AS. Virksomhetsoverdragelsen skjedde de facto og uten at RK ble tilført verdier. Asl. § 3-8 ble heller ikke fulgt. Alle de klassiske tegnene på virksomhetsoverdragelse er tilstede: samme type virksomhet, samme lokaler og stort sett de samme ansatte. Overdragelsen av virksomhet innebar myndighetsmisbruk og erstatningsbetingende opptreden fra dem begge, jf. asl. §§ 5-21 og 6-28. De er derfor solidarisk ansvarlige for å dekke Satoe Invest AS' tap, jf. asl. § 17-1 første og annet ledd.

Alvik har som styremedlem i Skoledrift AS, styremedlem i AUN og daglig leder og indirekte medeier av RK vært med på å beslutte og gjennomføre en plan om virksomhetsoverdragelse. Han har også møtt som representant for AUN i generalforsamling i APN og som representant for Skoledrift AS i RKs generalforsamlinger. Han har videre medvirket til at APN fikk overta lokaler i Pilestredet 56, og har som daglig leder i RK fra sommeren 2015 hindret selskapet i å starte opp virksomhet i tråd med vedtektsformålet. Han har dessuten tappet RK for midler ved å ta ut høyere lønn enn det arbeidet hans tilsa og som var forretningsmessig forsvarlig. Samlet sett har Alvik gjennom utøvelse av sine roller i konsernet tømt RK for midler og hindret videre drift.

Skoledrift AS har dessuten i september 2014 fakturert RK for tjenester som aldri er mottatt. Også dette har bidratt til å tappe RK og svekke verdien av minoritetsposten.

På grunn av nevnte handlinger hadde APN en god økonomisk utvikling fra høsten 2015 som ga betydelig utbytte til konsernet. Aksjeposten til Satoe Invest AS er samtidig blitt tilnærmet verdiløs.

Alvik og Skoledrift AS er ansvarlig for å dekke Satoe Invest AS' tap som følge av disse handlingene. Avkastningsmuligheten på aksjene i form av utbytte og verdistigning er borte. Utmålingen må foretas skjønnsmessig, men bør foretas ut fra en avkastningsverdiberegning. Erstatningskravet er oppad begrenset til 6 millioner kroner ut fra en slik beregning. I tillegg kommer forsinkelsesrente fra og med 26. juni 2017 og til betaling skjer.

At Alvik og Skoledrift AS er erstatningsansvarlig, underbygges av Dynjo-saken, hvor tilsvarende krav ble fremsatt fra minoritetsseier i privatistkolen i Sandnes, og hvor forlik ble inngått.

Det er ikke grunnlag for lemping, jf. skadeserstatningsloven § 5-2. Dette ble heller ikke lagt til grunn av tingretten.

Dersom denne side gis medhold, må det ved sakskostnadsavgjørelsen tas hensyn til tilbudet som ble fremsatt under rettsmeklingen. Dersom man mot formodning idømmes sakskostnader, må motpartens sakskostnader reduseres da de er vesentlig for høye. Det har ikke vært nødvendig med to advokater, og timetallet er for høyt. Også utgiftene til sakkyndige vitner er høyere enn nødvendig.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Skoledrift AS og Petter Arne Alvik dømmes til, en for begge og begge for en, og innen 14 dager fra dommens forkynnelse, å betale erstatning til Satoe Invest AS med et beløp fastsatt etter rettens skjønn, oppad begrenset til kr. 6 000 000, med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra den 26. juni 2017 og til betaling skjer.
2. Skoledrift AS og Petter Arne Alvik dømmes til, en for begge og begge for en, og innen 14 dager fra dommens forkynnelse, å betale Satoe Invest AS' sakskostnader for tingrett og lagmannsrett.

Lagmannsretten bemerker:

1. Kort om de spørsmål saken reiser

Lagmannsretten har kommet til et annet resultat enn tingretten, og finner at verken Alvik eller Skoledrift AS har opptrådt erstatningsbetingende i forbindelse med at virksomheten i RK ble avvirket og startet opp på nytt i et annet selskap.

Erstatningskravet er begrunnet i asl. § 17-1. Av bestemmelsen følger at «[s]elskapet, aksjeeier eller andre», dvs. enhver, kan kreve erstatning fra blant annet daglig leder og aksjeeier for skade som de forsettlig eller uaktsomt har forvoldt i nevnte egenskap, eller

som de har medvirket til. Mindretallsaksjonær i RK, Satoe Invest AS, kan følgelig kreve erstatning etter bestemmelsen. Daglig leder Alvik og majoritetsaksjonær Skoledrift AS er videre omfattet av kretsen av mulige ansvarssubjekter etter første og annet ledd. Spørsmålet er om det er grunnlag for å holde noen av dem erstatningsansvarlig for det tap Satoe Invest AS hevder å ha blitt påført på grunn av at driften i RK opphørte.

Lagmannsretten vil i det følgende først behandle spørsmålet om ansvar etter bestemmelsens første ledd, deretter vil mulig medvirkningsansvar etter annet ledd bli behandlet. Bevisbyrden for at erstatningsvilkårene er oppfylt, påhviler i begge relasjoner skadelidte Satoe Invest AS. Beviskravet er alminnelig sannsynlighetsovervekt.

2. Kan Skoledrift AS eller Alvik holdes erstatningsansvarlig etter aksjeloven § 17-1 første ledd?

Asl. § 17-1 første ledd lyder:

§ 17-1. Erstatningsansvar

- (1) Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem... eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende.

Erstatningsansvar er betinget av at det foreligger sannsynlighetsovervekt for at daglig leder Alvik og/eller majoritetsaksjonær Skoledrift AS «i den nevnte egenskap» forsettlig eller uaktsomt har voldt minoritetsaksjonær Satoe Invest AS skade. Det er altså ikke tilstrekkelig for ansvar at det foreligger en skade, og at dette skyldes forsettlig eller uaktsomt forhold. Skaden må i tillegg være voldt «i nevnte egenskap», dvs. som daglig leder eller majoritetsaksjonær

Vilkåret «i nevnte egenskap» ble tatt inn ved lovendring 15. desember 2006 nr. 88. Av forarbeidene til endringen inntatt i Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) kap. 16.2.4 fremgår:

Departementet mener videre at skadevoldelsens tilknytning til den selskapsrettslige egenskap eller funksjon bør være avgjørende ved fastleggingen av ansvaret. Av språklige hensyn bør derfor uttrykket «under utførelsen av sin oppgave» erstattes med uttrykket «i den nevnte egenskap». Forslaget er rent språklig begrunnet og er ikke ment å innebære noen realitetsendring.

Skadevoldelsens tilknytning til den selskapsrettslige funksjon er følgelig avgjørende ved fastlegging av ansvaret – her Skoledrift AS' rolle som majoritetsaksjonær og Alviks rolle som daglig leder.

Ved vurdering av om forsettlig eller uaktsom skadevoldelse foreligger, må det tas utgangspunkt i de krav som med rimelighet kan stilles til utøvelsen av rollen som daglig leder og majoritetsaksjonær. Vurderingen må gjøres ut fra situasjonen på

handlingstidspunktet. Sentralt ved vurderingen står de krav som kan stilles til deres handlemåte etter reglene i aksjeloven, jf. HR-2019-317-A avsnitt 46. Hvor pliktene etter aksjeloven er overtrådt, vil det være en presumpsjon for at vedkommende har opptrådt uaktsomt, jf. HR-2016-1440-A avsnitt 41. Også brudd på andre normer for forsvarlig adferd, eksempelvis ulovfestede lojalitetsforpliktelser, kan etter omstendighetene anses uaktsomt. Ikke enhver feilvurdering eller kritikkverdig opptreden vil imidlertid gi grunnlag for ansvar.

Forliket i den såkalte «Dynjo-saken» legger ikke føringer for resultatet i denne saken. Det må foretas en konkret vurdering av det foreliggende saksforhold. Spørsmålet er om Skoledrift AS og Alvik har handlet i strid med de krav som med rimelighet kan stilles til dem som majoritetsaksjonær og daglig leder i forbindelse med at RKs drift opphørte. De er i tilfelle ansvarlige for å dekke Satoe Invest AS' tap som følge av det. Lagmannsretten vil først vurdere Skoledrift AS og deretter Alviks opptreden.

Aksjonærer utøver sine rettigheter i selskapet gjennom generalforsamlingen, jf. asl. kapittel 5. Aksjeloven bygger på et prinsipp om flertallsstyre i de fleste saker, og majoritetsaksjonær står i utgangspunktet fritt til å benytte sin bestemmende innflytelse etter eget ønske og forgodtbefinnende.

Asl. § 5-21 innebærer en viss begrensning i dette, da generalforsamlingen etter bestemmelsen ikke kan treffe noen beslutning som er «egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning». Spørsmålet er om Skoledrift AS har opptrådt i strid med denne bestemmelsen, eventuelt på annen måte har opptrådt ansvarsbetingende overfor minoritetsaksjonæren.

Satoe Invest AS har særlig vist til følgende handlinger som grunnlag for ansvar: at Skoledrift AS' datterselskap AO sa opp fremleieavtalen med RK, at Skoledrift AS trakk tilbake RKs rett til å benytte konsernets varemerke mv., og at Skoledrift AS tappet selskapet gjennom feilaktig fakturering.

Lagmannsretten finner ikke at disse handlingene er ansvarsbetingende – verken hver for seg eller samlet.

Oppsigelsen av fremleieavtalen innebar klart ikke noe brudd på Skoledrift AS' plikter som majoritetsaksjonær. Oppsigelsen ble foretatt av AO, ikke av Skoledrift AS. AO er 100 % eid av Skoledrift AS, og det kunne i lys av det vært stilt spørsmål ved om Skoledrift AS kunne holdes ansvarlig for dets handlinger. Lagmannsretten finner det ikke nødvendig å ta stilling til det, fordi oppsigelsen uansett ikke innebar brudd på Skoledrift AS' plikter som majoritetsaksjonær, både fordi ansvaret etter asl. § 17-1 første ledd er avgrenset til ansvaret som majoritetsaksjonær og fordi oppsigelsen uansett ikke innebar noen ansvarsbetingende handling fra AO.

Bevisførselen har vist at Utdanningsdirektoratet i 2014 utstedte følgende pålegg om at AOs fremleie av lokaler måtte opphøre:

9.2 (5) Styret ved Akademiet Oslo skal sørge for at skolen ikke eier eller driver annen virksomhet enn skole i samsvar med privatskoleloven, jf. privatskoleloven § 2-2.

Pålegget innebærer at skolen ikke skal framleie lokaler i skoletiden til Akademiet Privatistiskole Oslo AS.

Fremleieforholdet mellom AO og RK var følgelig i strid med privatskoleloven § 2-2, og måtte opphøre dersom AO fortsatt ønsket å drive statsstøttet privatskolevirksomhet.

Lagmannsretten finner, ut fra en samlet vurdering av bevisførselen, sannsynliggjort at AO lenge forsøkte å få til en direkte leieavtale mellom huseier og RK, slik at man kunne gå klar av Utdanningsdirektoratets pålegg. Grunnet utleiers krav til husleiegarantier, lot dette seg imidlertid ikke gjøre. I frykt for at fortsatt fremleie ville få konsekvenser for AOs statsstøttede skoledrift, så AO ikke annen mulighet enn å si opp fremleieforholdet. AO uttrykte som følge av dette flere ganger overfor Utdanningsdirektoratet at man ville etterkomme pålegget. Dette ble blant annet uttrykt i AOs erklæring overfor Utdanningsdirektoratet 2. mai 2014, hvor det fremgår i tilknytning til det aktuelle pålegget:

Merknad fra styret

Skolen har tatt direktoratets pålegg til etterretning og tilpasser seg fortløpende gjeldende regelverk.

Styret i AO avga videre 15. februar 2015 erklæring om at skolen hadde rettet de forhold Utdanningsdirektoratet hadde påpekt som ulovlige. Om fremleie av AOs lokaler opplyses:

Skolen har tatt direktoratets vedtak til etterretning. Fremleieavtaler er oppsagt og oppsigelsesfristen løper. Videre ble det i fjor iverksatt forhandlinger med huseier med sikte på flytting av husleieavtaler til overliggende selskap. Dette er et omfattende arbeid og forhandlingene forventes fullført snarlig.

Lagmannsretten finner det ut fra en samlet vurdering av bevisførselen klart at AO i februar 2015, av hensyn til selskapets egen statsstøttede skoledrift, ikke hadde noe annet valg enn å si opp fremleieforholdet med RK. Oppsigelsen var følgelig begrunnet i forretningsmessig forsvarlige vurderinger i AO, ikke et ønske om å tappe RK, slik Satoe Invest AS har hevdet. Oppsigelsen var for øvrig i tråd med fremleieavtalens bestemmelser, hvor det fremgikk at denne var oppsigelig med tre måneders oppsigelsesfrist.

Oppsigelsen ble, som nevnt, forestått av Skoledrift AS' datterselskap AO. Allerede dette taler mot at oppsigelsen kan anses som uaktsom skadevoldelse fra Skoledrift AS, i

egenskap av majoritetsaksjonær. Oppsigelsen var videre forretningsmessig begrunnet og utgjorde således ikke under noen omstendighet en erstatningsbetingende handling.

Da fremleieforholdet ble oppsagt var Resmann fremdeles daglig leder i AO, og reell innehaver av den minoritetsposten som Satoe Invest AS eier i dag. Lagmannsretten finner det klart at Resmann var kjent med oppsigelsen og det som AO hadde uttrykt overfor Utdanningsdirektoratet om den. Det forutsettes derfor at Resmann – i egenskap av reell minoritetsaksjonær i RK – ville ha reagert, dersom han mente oppsigelsen innebar urettmessig utnyttelse av Skoledrift AS' posisjon som majoritetsaksjonær. Slik reaksjon er ikke påvist. Dette underbygger ytterligere at oppsigelsen av fremleieforholdet ikke utgjorde misbruk av Skoledrift AS posisjon som majoritetsaksjonær i RK, men derimot var forretningsmessig nødvendig for datterselskapet AO i den situasjon selskapet var i.

Det er uomtvistet at AO inngikk fremleieavtale med APN om de samme lokaler etter at leieforholdet med RK var avsluttet. APN drev deretter fra høsten 2015 privatistundervisning fra disse. Satoe Invest AS har anført at dette viser at oppsigelsen av fremleieavtalen med RK skyldtes erstatningsbetingende misbruk av majoritetsposisjonen.

Lagmannsretten er ikke enig i det. En samlet vurdering av bevisførselen, hvor det særlig er lagt vekt på forklaring fra vitnet Otterlei sammenholdt med fremlagt dokumentasjon, viser at APN først fremleide lokalene fra sommeren/høsten 2015. AO hadde riktignok våren 2015 fremleiet disse lokalene også til en annen fremleietaker enn RK. Fremleietaker den gang var imidlertid konsernselskapet Nettstudier Norge AS, ikke APN. Bevisførselen har vist at Nettstudier Norge AS ble oppsagt grunnet Utdanningsdirektoratets pålegg, på lik linje med RK, våren 2015. AO stod derfor våren 2015 uten fremleietakere.

Lagmannsretten legger ut fra forklaringer fra blant annet vitnene Eide og Dramdal til grunn at oppsigelsene av disse fremleieavtalene gjorde AOs økonomiske situasjon svært vanskelig. AOs situasjon våren 2015 var slik at man var avhengig av fremleieinntekter for å sikre fortsatt drift. AO valgte derfor å tolke Utdanningsdirektoratets vedtak slik at det kun knyttet seg til de eksisterende fremleietakere, og ikke var til hinder for fremleie til andre. Dette gjaldt især fordi Utdanningsdirektoratet vedtak var formulert slik at «[p]ålegget innebærer at skolen ikke skal framleie lokaler i skoletiden til Akademiet Privatistiskole Oslo AS».

Det er for denne sakens del ikke nødvendig å vurdere rettmessigheten av AOs fortolkning. Pålegget ga uansett klart uttrykk for at fremleien til Akademiet Privatistiskole Oslo AS (RK) måtte opphøre. Oppsigelse av fremleieforholdet med RK var følgelig en nødvendig følge av pålegget, uavhengig av om det senere fremleieforholdet med APN var rettmessig eller ikke. Den senere fremleieavtalen gir følgelig ikke grunnlag for å konkludere med at oppsigelsen av fremleieavtalen med RK innebar misbruk av Skoledrift AS' majoritetsposisjon.

Satoe Invest AS fremholder at det har skjedd en de facto virksomhetsoverføring fra RK til APN i strid med asl. § 3-8. Lagmannsretten er ikke enig i det. At mange ansatte som tidligere hadde arbeidet for RK, startet hos APN høsten 2015, skyldtes at arbeidsavtalene med RK var midlertidige og utløp våren 2015. At de ansatte valgte å inngå nye avtaler med APN i en situasjon hvor RK ikke lengre hadde lokaler til å drive virksomheten i, er ikke et forhold som Skoledrift AS kan holdes ansvarlig for.

Elevene som ble undervist av APN høsten 2015, var videre elever som hadde søkt seg inn på privatistundervisningen via RK. Heller ikke dette gir grunnlag for å konstatere ansvar. Situasjonen vår/sommer 2015 var at RK ikke hadde lokaler hvor selskapet kunne drive privatistundervisning fra høsten 2015. Det er ikke sannsynliggjort at alternative og passende lokaler i Oslo lot seg skaffe i perioden fra fremleieavtalen ble oppsagt og til høstens undervisning startet opp. RK hadde på samme tid forpliktet seg til å tilby privatistkurs til elever som hadde tegnet seg og betalt for dette. At det i en slik situasjon ble inngått avtale om at et annet konsernselskap, APN, skulle overta RKs forpliktelser, var ikke ansvarsbetingende. Det gjelder især ikke for Skoledrift AS, som det ikke er påvist at hadde noen rolle i denne overføringen.

I brev 23. juni 2015 fra daglig leder i Skoledrift AS, Kjetil Eide, ble alle avtaler med RK oppsagt. Det fremgikk av brevet at Skoledrift AS ikke ønsket å videreføre sitt samarbeid med RK, og at selskapet ikke lengre hadde rett til å benytte Akademiets navn, registrerte varemerke og domene.

Heller ikke dette gir grunnlag for ansvar for Skoledrift AS som majoritetsaksjonær. Oppsigelsen ble foretatt av Skoledrift AS i egenskap av rettighetshaver til navn mv., ikke som majoritetsaksjonær.

Selv om oppsigelsen skulle anses foretatt av Skoledrift som majoritetsaksjonær, er den imidlertid uansett ikke erstatningsbetingende. Skoledrift AS hadde som 80 % majoritetsaksjonær bestemmende innflytelse over det meste av det som foregikk i RK, herunder over selskapets navn mv. Verken minoritetsaksjonær Satoe Invest AS eller dets forgjenger hadde gjennom aksjonæravtale el. sikret seg mot at majoritetsaksjonæren utøvte sin myndighet i tråd med aksjelovens bestemmelser.

Heller ikke i avtale med Skoledrift AS var RK sikret mot at navn mv. ble trukket tilbake. RKs rett til bruk av rettighetene var ikke slått fast i skriftlig avtale, og bevisførselen gir ikke grunnlag for å konstatere at RK hadde sikret seg noen evigvarende rett til å benytte disse. RKs bruk var følgelig betinget av at konsernet til enhver tid aksepterte dette. At konsernet gjennom Skoledrift AS valgte å si opp RKs adgang til å benytte disse rettighetene, innebar ikke noe brudd på selskapets plikter som kan gi grunnlag for erstatningsansvar. For øvrig bemerkes at denne oppsigelsen heller ikke var noen nødvendig

betingelse (årsak) til at RKs drift opphørte, jf. blant annet Rt-2014-1134 avsnitt 51. Som nevnt, var opphør av fremleieforholdet grunnen til dette.

Det forhold at Skoledrift AS på ekstraordinær generalforsamling 29. oktober 2015 stemte for endring av forretningskontor og selskapsnavn utgjorde heller ikke erstatningsbetingende misbruk av majoritetsposisjonen. Da endringene ble besluttet, var RKs drift opphørt. Selskapet hadde ikke lengre rett til å benytte sitt tidligere selskapsnavn, og dets daglige leder hadde tilholdssted i Ålesund. Det er ikke påvist at Skoledrift AS' stemmegivning på den ekstraordinære generalforsamlingen skyldtes annet enn forretningsmessige vurderinger. Vedtektsendringene lå videre innenfor det en 80 % majoritetseier ensidig kan beslutte. Heller ikke Skoledrift AS' stemmegivning på den ekstraordinære generalforsamlingen utgjør derfor slikt misbruk av majoritetsposisjonen, som kan gi grunnlag for ansvar.

Når det gjelder fakturaer som Skoledrift AS sendte til RK, er det ikke påvist at disse var feilaktige og ikke begrunnet i reelle transaksjoner, slik Satoe Invest AS har hevdet. Spørsmålet om fakturaene var reelle ble gjort kjent for revisor, som ikke hadde merknader. Fakturaene var under enhver omstendighet ikke noen nødvendig betingelse (årsak) til at RKs virksomhet stoppet opp. En eventuell feilaktig fakturering står følgelig uansett ikke i årsakssammenheng med det tap som kreves erstattet.

Lagmannsretten finner samlet sett ikke at det foreligger handlinger fra Skoledrift AS som kan gi grunnlag for erstatningsansvar, jf. asl. § 17-1.

Alvik ble tilsatt som daglig leder i RK i juni, og tiltrådte i august 2015. Fremleieforholdet med AO var da allerede oppsagt. Også RKs rett til bruk av navn, domene osv. var oppsagt da Alvik tiltrådte. De midlertidige kontraktene med RKs tidligere undervisningspersonell var videre utløpt, og det var også besluttet at elevene skulle undervises av APN høsten 2015. Spørsmålet blir i lys av dette om Alvik uaktsomt eller forsettlig har brutt sine plikter som daglig leder ved å unnlate å etablere ny virksomhet i tråd med RKs vedtektsfestede formål eller på annen måte.

Daglig leders plikter er angitt i asl. § 6-14, hvor det blant annet fremgår at han skal stå for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Det følger videre av § 6-28 at daglig leder ikke må foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

Lagmannsretten finner ikke sannsynliggjort at Alvik har brutt sine plikter som daglig leder eller på annen måte har optrådt erstatningsbetingende overfor mindretallsaksjonæren Satoe Invest AS. At Alvik ikke sørget for videre drift, var en naturlig følge av RKs

situasjon på det tidspunktet han tiltrådte og var også i tråd med de føringer styret hadde gitt. Det er ikke påvist brudd på instruks eller annet som skulle tilsi at Alvik kunne og burde handlet annerledes. Styrets instruks på det aktuelle tidspunkt synes tvert imot å ha vært at daglig leder skulle påse at utestående fordringer ble innkrevd og følge opp oppsigelsessaker og selskapets forhold for øvrig på adekvat måte. Dette ble så langt bevisførselen har vist, gjort. At Alvik ikke sørget for å starte opp ny drift synes følgelig å ha vært i tråd med de føringer styret ga, og innebar ikke noe erstatningsbetingende pliktbrudd fra Alviks side.

Dersom mindretallsaksjonæren mente at drift skulle igangsettes, burde dette for øvrig vært tatt opp med Alvik, selskapets styre eller på generalforsamling. Satoe Invest AS benyttet seg ikke av disse mulighetene. At Alvik - slik situasjon lå an - valgte å rette seg etter de instruksjoner som styret ga, er ikke erstatningsbetingende.

Heller ikke Alviks lønn gir grunnlag for noe erstatningsansvar for ham. Alviks lønn ble fastsatt av styret i RK, og han kan ikke lastes for denne. Det er uansett ikke sannsynliggjort at Alvik fikk for høy lønn sammenholdt med den innsats og det arbeid han nedla for RK. Alviks lønn er videre ikke årsak til det tap som Satoe Invest AS har krevd erstattet; nemlig redusert verdi av aksjeposten på grunn av opphørt drift.

Det foreligger etter dette ikke grunnlag for å holde verken Skoledrift AS eller Alvik erstatningsansvarlig etter asl. § 17-1 første ledd.

3. Er Skoledrift og/eller Alvik ansvarlig som medvirkere, jf. aksjeloven § 17-1 annet ledd?

Asl. § 17-1 annet ledd lyder:

(2) Selskapet, aksjeeier eller andre kan også kreve erstatning av den som forsettlig eller uaktsomt har medvirket til skadevolding som nevnt i første ledd. Erstatning kan kreves av medvirkeren selv om skadevolderen ikke kan holdes ansvarlig fordi han eller hun ikke har utvist forsett eller uaktsomhet.

Medvirkningsansvaret er betinget av at det foreligger et ansvarsgrunnlag for skadevolderen etter § 17-1 første ledd. Medvirkeren selv trenger ikke å ha brutt noen regel eller norm, jf. Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) side 168. Medvirkeransvar kan ilegges selv om skadevolderen ikke har utvist den nødvendige skyld. Forsett eller uaktsomhet må imidlertid påvises hos medvirkeren.

Lagmannsretten har vurdert, men finner ikke at driften i RK opphørte på grunn av handlinger fra personkretsen i asl. § 17-1 første ledd. Opphøret av driften skyldtes derimot at fremleieferholdet med AO måtte sies opp på grunn av Utdanningsdirektoratets vedtak. Det var da ikke noen realistisk mulighet for at RK kunne fortsette regningssvarende drift i

alternative lokaler innen det tidsperspektiv og det kostnadsbilde som var nødvendig. Opphøret av driften skyldes etter dette ikke forhold som «daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier» var ansvarlig for. Det foreligger etter dette ikke noen handling etter asl. § 17-1 første ledd som kan gi grunnlag for medvirkningsansvar. Alvik og Skoledrift AS må følgelig frifinnes også for dette.

For øvrig finner lagmannsretten grunn til å bemerke at det da aksjeposten ble overdratt til Satoe Invest AS, var kjent at RKs fremleiekontrakt var oppsagt. Det var på det tidspunkt også klart at det neppe kunne bli drift i RK høsten 2015. Om dette kom overraskende på Satoe Invest AS skyldtes dette snarere selskapets manglende undersøkelser i forbindelse med kjøpet, og ikke ansvarsbetingende handlinger fra selskapsaktørene i RK. Satoe Invest AS må selv bære ansvaret for at egne forventninger om inntjening ikke ble innfridd.

4. Sakskostnader

Krav på sakskostnader avgjøres for hver instans, og ankeinstansen kan overprøve sakskostnadsavgjørelser av lavere domstoler i den saken som er anket. Ankeinstansen legger sitt resultat til grunn når den avgjør krav på sakskostnader for lavere instanser, jf. tvisteloven §§ 20-8 og 20-9.

Skoledrift AS og Petter Arne Alvik har fått medhold fullt ut og følgelig «vunnet» ankesaken, jf. tvisteloven § 20-2 annet, jf. første ledd. De har da som hovedregel krav på full erstatning for sine sakskostnader – både for ting- og lagmannsrett.

Lagmannsretten har vurdert, men finner ikke at det foreligger tungtveiende grunner som gjør det rimelig at Satoe Invest AS fritas for erstatningsansvaret for noen av instansene, jf. § 20-2 tredje ledd. Saken har ikke budt på tvil, og det har ikke fremkommet nye forhold for lagmannsretten som gjør at den stiller seg annerledes enn for tingretten. Heller ikke sakens velferdsmessige betydning og styrkeforholdet partene imellom eller andre tungtveiende grunner taler mot at erstatningsansvar idømmes. Skoledrift AS og Alvik har etter dette krav på full erstatning for sine sakskostnader både for tingrett- og lagmannsrett.

Full erstatning skal etter tvisteloven § 20-5 dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken. Ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, skal det legges vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem.

Advokat Svinø har på vegne av Alvik og Skoledrift AS krevd sakskostnader erstattet med 515 931,40 kroner for tingretten og 897 406 kroner for lagmannsretten. Beløpene er eks. mva. og inkluderer utgifter til sakkyndige vitner, partenes andel av utgifter til fagkyndige meddommere for tingretten m.m. Det er opplyst at utgiftene skal fordeles med 50 % på Alvik og Skoledrift AS og at beløpene til Alvik må tillegges merverdiavgift med 25 %, da han ikke har fradragsrett for dette.

Lagmannsretten har vurdert og funnet at kostandene for tingretten er rimelige og nødvendige ut fra sakens omfang og vanskelighetsgrad. Erstatning tilkjennes derfor som krevd, med 257 966 kroner til Skoledrift AS og 322 457 kroner til Alvik.

For lagmannsretten er det krevd et vesentlig høyere kostnadsbeløp. Dette skyldes dels utgifter til sakkyndige vitner, som lagmannsretten under tvil – og under henvisning til motpartens utgifter til det samme - anser som rimelige og nødvendige. Utgiftene til prosessfullmektig overstiger imidlertid det som anses rimelig og nødvendig ut fra sakens omfang og vanskelighetsgrad. Det var etter lagmannsretten syn ikke nødvendig med rettslig medhjelper og merbruken av tid knyttet til det kan ikke kreves erstattet. Timetallet for saksforberedelse og ankeforhandling overskrider dessuten i vesentlig grad tidsbruken for tingretten. Saken for lagmannsretten har stått i vesentlig samme stilling som for tingretten, og det er vanskelig å se nødvendigheten av økt tidsbruk fra prosessfullmektigenes side. Satoe Invest AS frafalt riktignok anførsler knyttet til selskapet Vikar.no kort tid før ankeforhandlingen. Dette forholdet var imidlertid også tema for tingretten, og kan ikke begrunne merarbeid for lagmannsretten. Det er ut fra en samlet vurdering vanskelig å se noen grunn til at tidsbruken skulle bli vesentlig annerledes for lagmannsretten, enn for tingretten. Det er snarere grunn til å forvente en lavere tidsbruk, i lys av at saken allerede hadde vært prosedert en gang. Kostnadene for tingretten inkluderer dessuten rettsmekling, noe som ikke er tema for lagmannsretten.

Samlet sett overskrider utgiftene til prosessfullmektig det som kan anses som rimelig og nødvendig ut fra sakens kompleksitet og omfang. Erstatningen reduseres etter dette til 150 timer i forberedelser og 40 timer til gjennomføring med en timepris på 1950 kroner, dvs. 370 500 kroner.

Erstatning for kostnader til prosessfullmektig tilkjennes med 185 250 kroner til Skoledrift AS og 231 563 kroner til Alvik. I tillegg kommer påløpte utgifter som skal deles med en halvpart på hver; dvs. 188 215 kroner. Hensyntatt merverdiavgift på utgiftene med unntak av rettsgebyret og fagkyndige meddommere, blir utgiftene for Alvik 220 441 kroner.

Erstatning for sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes etter dette med 373 465 kroner for Skoledrift AS og 452 004 kroner for Alvik.

SLUTNING

1. Anken fra Satoe Invest AS for så vidt gjelder Petter Arne Alvik forkastes.
2. Skoledrift AS frifinnes.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Satoe Invest AS innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse:
  - 373 465 – trehundreogsyttitretusenfirehundreogsekstifem - kroner til Skoledrift AS
  - 452 004 – firehundreogfemtittusenogfire - kroner til Petter Arne Alvik
4. I sakskostnader for tingretten betaler Satoe Invest AS innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse:
  - 257 966 – tohundreogfemtisjatusennihundreogsekstiseks - kroner til Skoledrift AS
  - 322 457 – trehundreogtjuetotusenfirehundreogfemtisju - kroner til Petter Arne Alvik

Anne Cathrine Haug-Hustad

Arne-Martin H. Sørli

Jens-Sveinung Wegner

Dokument i samsvar med undertegnet original.
Signert elektronisk, Kristian Lorentzen

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

5. fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
6. fra og med 1. juli til og med 15. august
7. fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

8. hvilken avgjørelse du anker
9. hvilken domstol du anker til
10. navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
11. hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
12. den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
13. hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
14. om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
15. det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
16. grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
17. hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 125 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen

- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.